

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

THE HISTORY OF

THE

REIGN OF

CHARLES THE FIRST

BY

JOHN BURNET

OF THE UNIVERSITY OF OXFORD

IN TWO VOLUMES

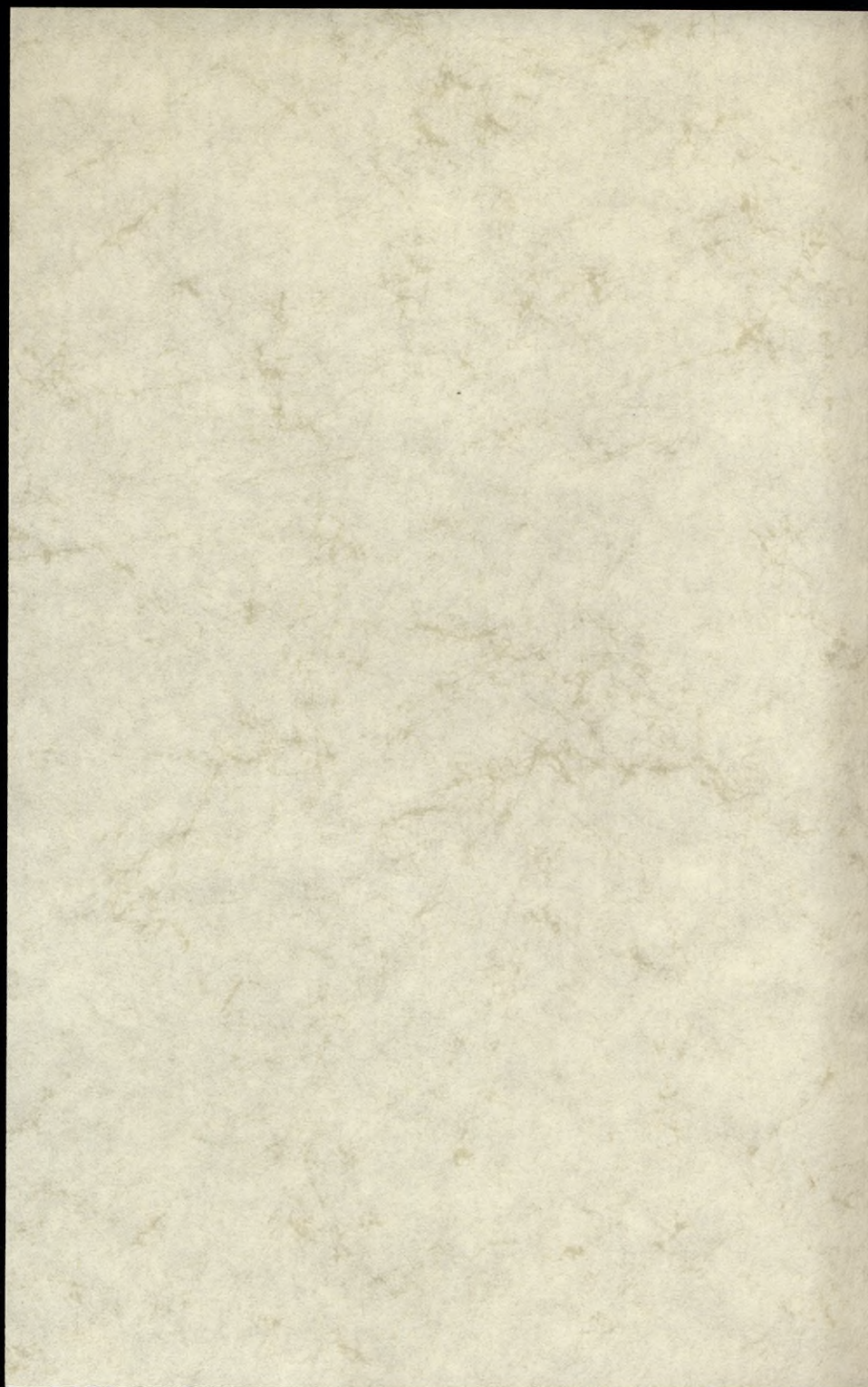
THE SECOND

VOLUME

OXFORD

PRINTED BY J. BARNES

IN THE YEAR 1734

13. Lit.
6.
Förlik.

En mycket begärlig

Kärls = Wisa

Hjertat klappar i mitt bröst, &c.

samt

Ryssland och Czaren.

En kort framställning om de gråsliga ogernin-
gar, som inom detta tystnadens och mörk-
rets land begås, så widt man lyckats
komma till kannedom om desam-
ma, samt meddelande

Porträtt af Kejsar Nicolous,

jemte teckning af

En Ryss Hus:oga.

—
N:o 101.
—

Kalmar.

Tryckt hos Ströhm & Bröder Westin. 1853.

—
Pris: 3 skilling.

Denna wisa är skrifwen och till trycket befordrad af Carl Jo-
han Högberg i Wreta kloster.

Kärleks-Wisa.

Hjertat klappar i mitt bröst Lilla wån, min en-
da tröst! Ur jag från ditt hjerta swiken Will
jag ensam dö.

2. Aldrig kan jag glömma dig Fast jag swiken
är af dig; Ty ditt namn är redan skrifwet I mitt
hjerta in.

3. När som andra roa sig Jngenting förnöjer
mig, Alla gröna lunder blekna Då jag saknar dig.

4. Kommer du ej mer ihåg Då du wid min
sida låg, På min arm du lilla söta, Gud det en-
dast såg.

5. Hand i hand och bröst mot bröst War du
mig en ljuflig tröst, Döden skulle ej då skilja oss
ifrån hwarann.

6. Allt hwad du och jag min wån Talte om
den kärleken! Hwarje kyss och samntag wäckte Lif
i kärleken.

7. Wågen mellan dig och mig War mig så
behagelig Hwar gång då jag dig besökte som en
rosenstig.

8. Tiden mellan hwarje gång War mig alltid
drys och lång, Ingen kunde hjertat hindra, Salk-
het eller twång.

9. Ofta rann det i min hog När jag wid din
sida låg, Skall jag nu min wån få skåda I en
annans famn.

10. Om dagen är du ståds för mig, Om nat-
ten drömmar jag om dig. Aldrig nån sin jag wäl
trodde Du skull swika mig.

11. Ware långt ifrån den dag Suckade och tänkte jag att wi skulle öfwertråda Kärleksgudens lag.

12. Men olyckligt har det händt, Du ditt hjerta från mig wändt; Glädjeskålen är nu tömder, Sorgen inneskänkt.

13. Men för allt hwad jorden bär Är jag endast af dig kär, Trohet skall mig aldrig tryta Fast du trolös är.

14. Är nu bandet slitet af? Har din trohet gått i qwas? Will jag ej på stekor tänka Förn jag läggs i graf.

15. Ödf dig då en bättre wän Som dig mer behaga kan, Torde hända att jag finner Trohet hos en ann.

16. Ingen är så skickelig Att man ej förbryter sig; Sådant skall man dock förlåta Den som ångvar sig.

17. Om nu himlens affigt war Öf förena till ett par, Fåfångt söker man att skilja Den Gud parat har.

18. Hjertans lilla hufwa wår Låt den förra kärleken lika klar som den har varit Yppa sig igen.

19. Snart kan dagen komma opp Klarare för solens lopp, Kärleken som ömt har slocknat Åter flamma opp.

20. Slut mig då uti din famn, Skrif i hjertat ditt mitt namn, Skändaren och afunds tunga Till förtret och skam.

21. Kärleken som varit ren Blir en börda tung som sten När man lemnas som en dufwa Ensam och allen.

22. Lycklig skall wår tid framgå, Rosor skola wåra på Wågen den wi wandra skola Till wi blifwa grå.

23. Hastu ej uti ditt wal, Tro ej falska tungors tal; Kärleken är blind som döden, Dygdens wäg är smal.

Ryssland och Czaren.

Czar Nicolaus, Kejsare af Ryssland.

Wid uttalandet af ordet Ryssland, slafweriets, mörkrets och barbariets hemland, tränger sig på oss en känsla af obestånd fruktan, blandad med afsky och hat. Ja, det är en sanning, att nästan alla menniskor känna för Rysslands styrelse en rädsla, som liknar den man känner för det ewiga mörkrets furste. Det är ock lika sant, att en hwar årlig Swenskt afsky och hatar detta Ryssland, som från urminnes tid varit vår arffjende. Men kanske blott sällan gör man sig reda för h w a d man egentligen hatar och afsky, då man säger sig hata Ryssland. Jäcke kunna wi hata de arma slafhoparne, derför att de äro råare och okunnigare än mångget djur? Jäcke kunna wi hata de massor af ryska folket, som under namn af soldater sammanfödas och jagas emot de fria folken för att, like djur eller maskiner slås för ett ändamål, som de ej känna? Huru skulle wi wäl kunna hata dessa arma slafwar, bland hwilkas tallösa hop kanske ingen finnes, hwars af swält, ohyra och annat elände härjade kropp ej är söndersliten af knutpissan? — Nej nej, wi kunna icke hata utan endast beklaga dessa arma, hwilka, ehuru menniskor likasom wi, och begåfwade med samma egenskaper, samma känslor, likwäl uppfostras i den djupaste, kreaturligaste

okunnighet, af en djefwulst styrelse, som från spåbaste barn:
domen låter hos dem i nysska den tanken, att de blott
äro wilsedda djur, hwilkas öde helt och hållet bestämmes af
kejsaren, den de skola egna samma dyrkan, som wi äro wanda
att egna Gud. — Dessa arma "weta ej hwad de göra" och
wi kunna förbensfull ej hata dem. Men den öfwerhet, som
gjort dem lika djuren, som i ewersdelig tid trampat dem un-
der sina fötter och som brinner af otålighet att låta öf och
Europas öfriga befolkning undergå samma förnedring —
denna fälla till det onda, denna i mörkret regerande Kejsar-
styrelse är det, mot hwilken hela vårt hat bör riktas. Se
här äfwen den man, som nu står i spetsen för slafriket Rysslands
styrelse, *Czar Nicolaus*, den der kallar sig "alla Ryss-
sars sjelfherrskare," och hvars hela stråfwan går ut på att
förwandla hela werlden till en af Ryssars befolkad slaffat,
öfwer hwilken han sedan singe, inswept i ett ewigt mörker,
föra sin blodiga jernspira. Denne man är det, som wi i
främsta rummet böra hata.

Det har inträffat, att upplyste män önskat kasta en blick
inom den granna yta, hwarmed Rysska styrelsen omgäfwet sin
ufelhet, sina brott, sina gräsliga wäldsgärningar. För detta
ändamål hafwa de närmat sig detta farsans land och genom-
rest detsamma i affigt att göra iakttagelser och uppteckna alla
de hemliga saker, som de tro der möta forskarens blick. Dessa
sfräckinjagande saker äro wissersligen till en stor del mästertligt
gömda för all nysska äffädning — men de äro dock alltför
storartade, alltför blodiga, alltför himmelsfrände att icke nå-
gon gång i all sin wederskyggliga nakenhet framtråda för den
wid dylikt elände owane främlingens häpnad sijn. Nåväl —
den genom det mest infernalliska fullständiga spionerisystem om
nästan allting wäl underrättade styrelsen har genomskådadt
främlingens affigt — och des. enda tanke blir nu att förhin-
dra honom från fullbordandet af sin föresats. Det är ej
utan exempel att denne främling nattetid hastigt slötits från
sitt läger, infästas i en på hjul ställd trälär, som igenlästs
och med flygande fart bortförts — hwarthän? — det wet
ej det i trälären inneslutna offret. I lyckligaste fall har
man fört honom så flere dagar och nätter å rad, och derefter
någon natt öppnat det liflöslika fängellet och utkastat den
arme, hwarefter fängellet rullat bort, och fången befunnet
sig i en ödemark, blottställd för alla mörkrets, köldens, hung-
rens och törstens qwal. Hinner han med lifwet ur öde-
marken och lyckas han leta sig tillbaka till den ort, hwarifrån
han bortförts, så är han dock så betagen af sfräck, att han
glömmet det mål, för hwilket han företagit sin resa till detta
mörkrets rike. Men wanligen duka de under och dö — eller
förlora förståndet. Detta sate wi wara lyckligaste fallet —

ty det händer att fången först i Siberien utsläppes. . . och nu har han för sig ett lif under slafstjän, ett lif, uppfyllt af lidanden af alla slag.

En af dessa nyfikna, som äfwen genomreste Ryssland för att göra iakttagelser, behandlades af styrelsen öfver detta mörkens rike på följande sätt: Han släpades till en fåstning, nedkastades i en af des underjordiska hålor, hwars enda glugg war så inrättad, att fången kunde genom densamma betrakta en mörk bakgård. På denna bakgård och framför denna glugg — märk nu, läsare — pistades dag ut och dag in slafwar och slafwinnor. Fåsfängt wände sig den inspärade fången med fasa bort från det upprörande skådespelet af att se huruledes knutpiskan bortstet skinn och kött från de arma offrens kroppar — fåsfängt drog han sig undan till fångelse: hålandens mörkaste vrå . . . hans öron fylldes ändå af offrens hemsta jemmerrop, i början skärande och starka, men slutligen swaga och alltmera astagande, tills de ändligen helt och hållet dogo bort, lemmande rum ensamt för pistknärtarnes hwinande då de swängdes i luften och deras öfver all beskriening rysliga plaskande då de föllo mot den liflösa krogen, som under misshandlingen förwandlats till en blodig, formlös, söndersliten klump. — Fångens hufvud förwirrades slutligen af alla dessa oupphörligt förnyade skräckuppräden. . . Att höra de arma qwinnornas rörande böner till bödelarne: "Höna mig! jag bär ett barn under mitt hjerta och ni bödar twå i stället för en!" o. s. w., — att, dessa innerliga böner oakadt, ändå höra den stumme omutlige bödeln swänga piskan, höra de med blyfulor försedda läderremmarne i råta slag oupphörligt falla på offrens blottade kroppar, — att se de arma under förfärliga qwal wrida sig som maskar på den blodiga marken, — att höra deras dödsropingar, deras sista suckar . . . det skulle nödwändigt wrida den starkaste manns hjerta i gånge under den kejserska styrelsens beskydd, har långt efter sedan de lemnat Ryssland inwerkad likafom förlamande på dem, så att år förgått innan de kommit sig före att wäga fatta pennan och skildra hwad de sett och hört.

Då den insperrade fremlingen slutligen utsläpptes, war han oskadlig för den kejserska styrelsen. Han war wansinnig och kunde ej annat än högst osammanhängande och under alla tecken till djup förfäran, pladdra om hwad han sett och erfarit.

En och annan har dock lyckats komma ur detta mörkens rike någorlunda helskinnad. Men de gråsligheter de sett begågne under den kejserska styrelsens beskydd, har långt efter sedan de lemnat Ryssland inwerkad likafom förlamande på dem, så att år förgått innan de kommit sig före att wäga fatta pennan och skildra hwad de sett och hört.

Den, hwilken såsom de, sett Ryssland på närmare håll, känner sig sedan på ingen punkt af jorden säker för des hämnande arm, hwilken i oblideligt hat och ofelbar hämnd tyckes ega likhet med själafindens. Ty tytt och säkert, säkert och tytt träffar denna arm sitt mål, och det är ej så exempel på, att personer, långt aflägsnade från ryska riket och stående under Kristina monarkens och lagars beskydd, hafwa förswunnit, tytt och spårdst, utan att man wetar annat om dem, än att de varit kejsersliga ryska styrelsen på något sätt obehagliga. Det är exempelöst till hwilken grad denna hemiska styrelse werkar genom sträck. Jefe nog med att den håller de millioner slafwarne inom sitt eget mörka rike i en blind lydriad, en kreaturlig undergifwenhet och tillbedjan, åstadkommen ensamt af paniskt försträckelse, — utan den kuswar åfwen den mest starka, obdliga sjä, som aldrig förut wetat hwad fruktan welat säga, blott denna sjä kommer till rätt kännedom om den infernaliska makt, som besittes af ryska styrelsen. Fråga den enwisaste, frimodigaste Finne, hwad han tycker om sin kejsare — och du skall få höra honom ut säga ett swassande loftal öfwer denne kejsare, som förrecker honom till kropp och sjä och af en nyck kan tilltroffa sig all hans egendom, ja, till och med fräntaga honom hans familj, hans lif. Men under detta loftal blickar loftalaren för: sulet omkring sig åt alla sidor, dermed klart ådagaläggande sin tanke om att weta sig vara bewakad af någon styrelsens spion, som kanske nästa ögonblick inrapporterar den bespejades minsta ord till den styrelse, som loftalaren så warmt beprisar, men den han dock i sitt innersta hjertas gömdaste wrå inner: sigt förbannar.

I detta säsans rike finnes ingen lag — ty styrelsens nyck öfweränadkastar hwilket stadgande, som den för tillfället finner för godt. Kommer du dit, käre läsare, (det Gud dock beware dig för!) och du yttrar ett enda ord, som gör dig misstänkt, så kan du bereda dig på att vara bewakad af hundrats spioner. Ett enda oförsigtigt ord till — och du blir gripen och lefwande begrafwen i en fångelsehåla eller i Siberten. Du behöfwer ej tro att du blir beswärad med förhör, eller att ditt tid upptages af rättegångar... Nej, du är redan dömd innan du grips. Och allt detta går så omärktligt, så förfärligt tytt, att ingen, utom du sjelf och dina stumma böddlar och wäktare märker det. Du förswinner som ett sandkorn, släppt i den tiggande, djupa oceanen. I detta rike, detta Ryssland går allt så tytt tillwäga, och det är förwånande att ens knutpissans remmar tillåtas hwina och smattra emor slafwarne kroppar. Men troligen är detta knutpissans språk det enda, som i ryska styrelsens öron låter

ljusligt och godt, och derföre får detta språk ljuda huru högt som helst.

Käre läsare! Nedanstående swaga teckning föreställer, ehuru ofullständigt,

En rysk husåga.

Twå slafwar hålla den tredje, och då denne usle marte: rats nog, får han i sin ordning hjelpta till att hålla dem, som nyss höllo honom. Är icke detta herrligt? Åstundar du ej att komma under kejsrerliga ryska styrelsen? — — — Säg, har du ej en liflig längtan efter lyckan att räknas bland dem, som dwäljas under detta rikets styrelse? Kom noga ihåg, du Swensske frie bonde, att du under ryska styrelsens wälde blir räknad endast för hwad du sjelf räknar dina oxar under dit eget wälde, — för ett djur, åmnadt att användas för plogen. Kom widare ihåg, att din familj räknas alldeles likafä, att du kan bli sliten från din maka, älskade du heme än aldrig så innerligt, och att denna maka sedermera genast kan bli sammankopplad med sin egen bror eller son, hwilken skall öka antalet af din herrskares slafhop. Kom ihåg att du ej får wisa en tår i ögat, en enda krampaktig wridning i ansigtsmuskulerna ifall du ser din herrskare ofsköligt pistka ihjäl din hustru, din dotter, din son eller — dig sjelf... att du ej får draga en enda suck ifall du ser samme herrskare wanära din hustru eller dotter, eller för sitt nöje pina eller martera dem eller dig sjelf. Du är räknad som djur — och må ste tåla! Nå, käre läsare! Tvecker du ej det skulle wara ljusligt, att wara Rysk?! (Sörtsättes.)

1001851010

